

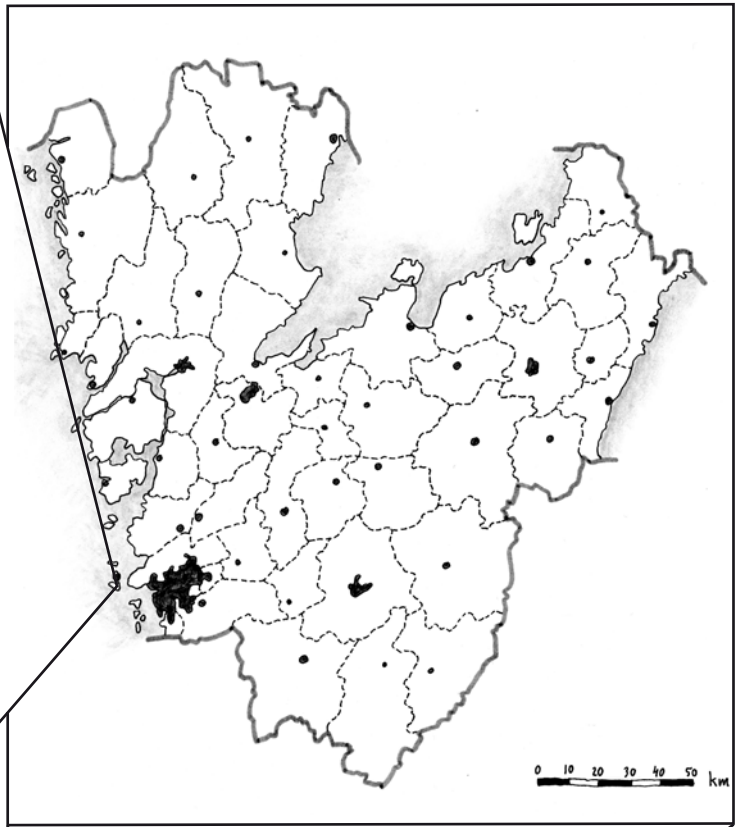
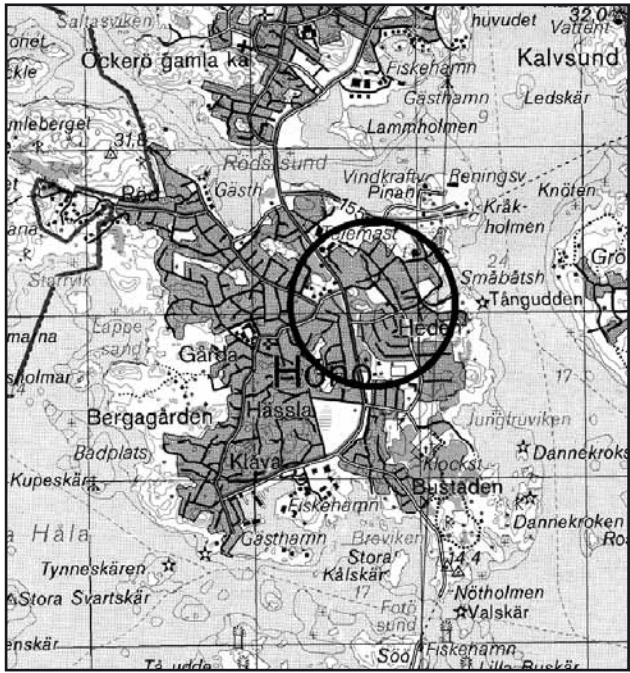
Heden 1:300 m. fl.

Öckerö socken och kommun

Frivillig utredning

Magnus von der Luft

Heden 1:300 m. fl.
Öckerö socken och kommun
Frivillig utredning

Magnus von der Luft

Heden 1:300 m. fl., Öckerö socken och kommun
Frivillig utredning

Kulturhistoriska rapporter nr 114

© Rio Kulturkooperativ 2011

Fastighet: Heden 1:300 m. fl., Öckerö socken och kommun, Västra Götalands län

Belägenhet i SWEREF 99 TM: Norr 6399500 m, Öst 300800 m

Höjd över havet: 4-7 meter

Beställare: Öckerö kommun

Projektnummer: 1128

Projektansvarig: Anna Gustavsson/Petra Rudd

Fältansvarig: Magnus von der Luft

Övrig personal: Mats Sandin

För personalens meriter hänvisas till Rio Kulturkooperativs hemsida

Fältarbetstid: 2011-04-12 – 2011-04-12

Undersökningsområdets storlek: 18 000 m²

Arkiv: Rio Kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: Objekt 2. Historisk husgrund belägen på gränsen till utredningsområdets västra sida. Bilden visar även utbyggnaden på den nordöstra sidan av huset

Orienteringskarta: Framställd av Rio Kulturkooperativ med data från Map Maker, FMIS samt Länsstyrelsen i Västra Götaland

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av beställaren

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Kulturkooperativ

Redigering och layout: Optimal Press

Tryck: Nordbloms Trycksaker AB, Hamburgsund

ISSN 1652-1897

Sökord: Öckerö socken, Hönö, fyndplatser, husgrunder, brunn

Rio Kulturkooperativ
Ekelidsvägen 5
457 40 FJÄLLBACKA
www.riokultur.se
rio@riokultur.se

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	5
<i>Syfte</i>	7
<i>Metod</i>	7
<i>Utredningsområdet</i>	7
<i>Tidigare undersökningar</i>	7
<i>Utredningsresultat</i>	7
<i>Fynd</i>	7
<i>Analysresultat</i>	7
<i>Tolkning</i>	9
<i>Antikvarisk bedömning</i>	9
<i>Källor</i>	9
<i>Bilagor</i>	10
1. <i>Schakt och objekt</i>	

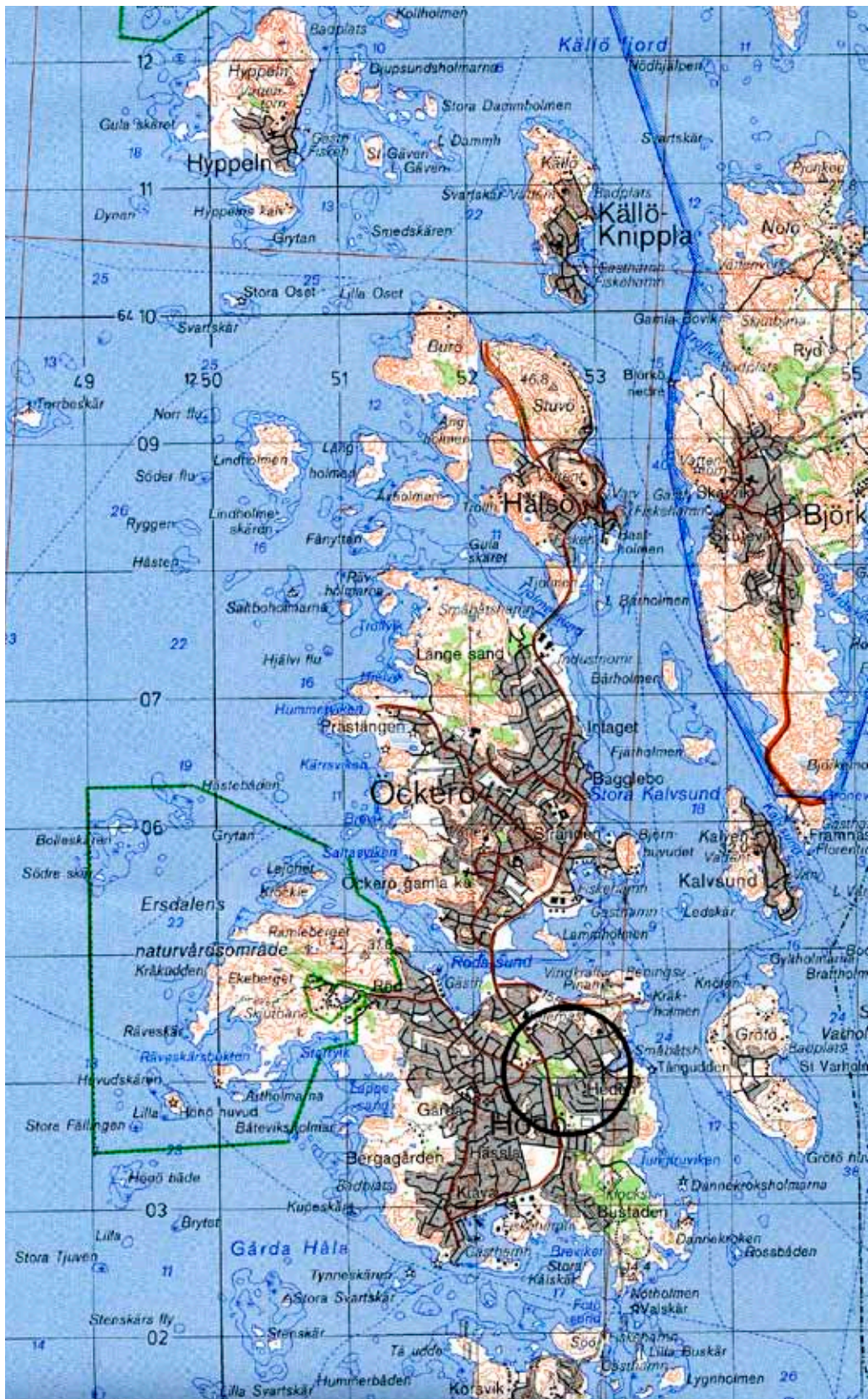

Illustration 1. Topografisk karta med undersökningsområdet markerat. Skala 1:50000.

Heden 1:300 m. fl.

Öckerö socken och kommun

Frivillig utredning

Sammanfattning

Rio Kulturkooperativ genomförde under en dag i april 2011 en frivillig utredning inom fastigheterna Heden 1:300 m. fl., på Hönö, Öckerö socken och kommun. Utredningen föranleddes av detaljplanearbete för bostäder inom nämnda fastigheter.

Utredningsområdet är beläget på östra delen av Hönö och omfattas huvudsakligen av lägre liggande och delvis fuktig ängsmark (cirka 4-5 meter över havet) samt av mindre bergsområden i den östra och västra delen. Området omgärdas i norr, öster och söder av bostadshus med tillhörande tomtmark.

Inga arkeologiska undersökningar har genomförts inom utredningsområdet före den aktuella utredningen. Cirka 100 meter öster om utredningsområdet återfinns en skålgropslokal (Öckerö 6).

Inom utredningsområdet upptogs 15 schakt med grävmaskin, i vilka en mindre mängd flinta påträffades. Av de påträffade flintorna kan endast fem med säkerhet sägas vara slagna, fördelat på fyra skilda schakt (S3, 4, 8 och

10). Av dessa schakt framkom slagen flinta i ostörda kontexter i tre. Utifrån den låga höjden över havet bör de spridda flintorna vara av sen datering alternativt hittransporterade från högre liggande områden.

Inom och i anslutning till utredningsområdet påträffades även två husgrunder (Objekt 1 och 2) samt en brunn (Objekt 3). Av dessa ligger endast Objekt 3 inom utredningsområdet. Objekt 1 ligger 30 meter sydväst om utredningsområdet och Objekt 2 direkt utanför områdets sydvästra gräns. Utifrån genomförda studier av äldre kartmaterial tolkas dessa lämningar som härstammande från aktiviteter under 1920- och 1930-talet.

Fynden av flinta bör betraktas som fyndplatser (övriga kulturhistoriska lämningar) och inga vidare åtgärder rekommenderas för dessa inför kommande exploatering. Även de tre påträffade lämningarna (Objekt 1-3) utgör övriga kulturhistoriska lämningar men utgör inga särskilda hinder inför den kommande byggnationen.

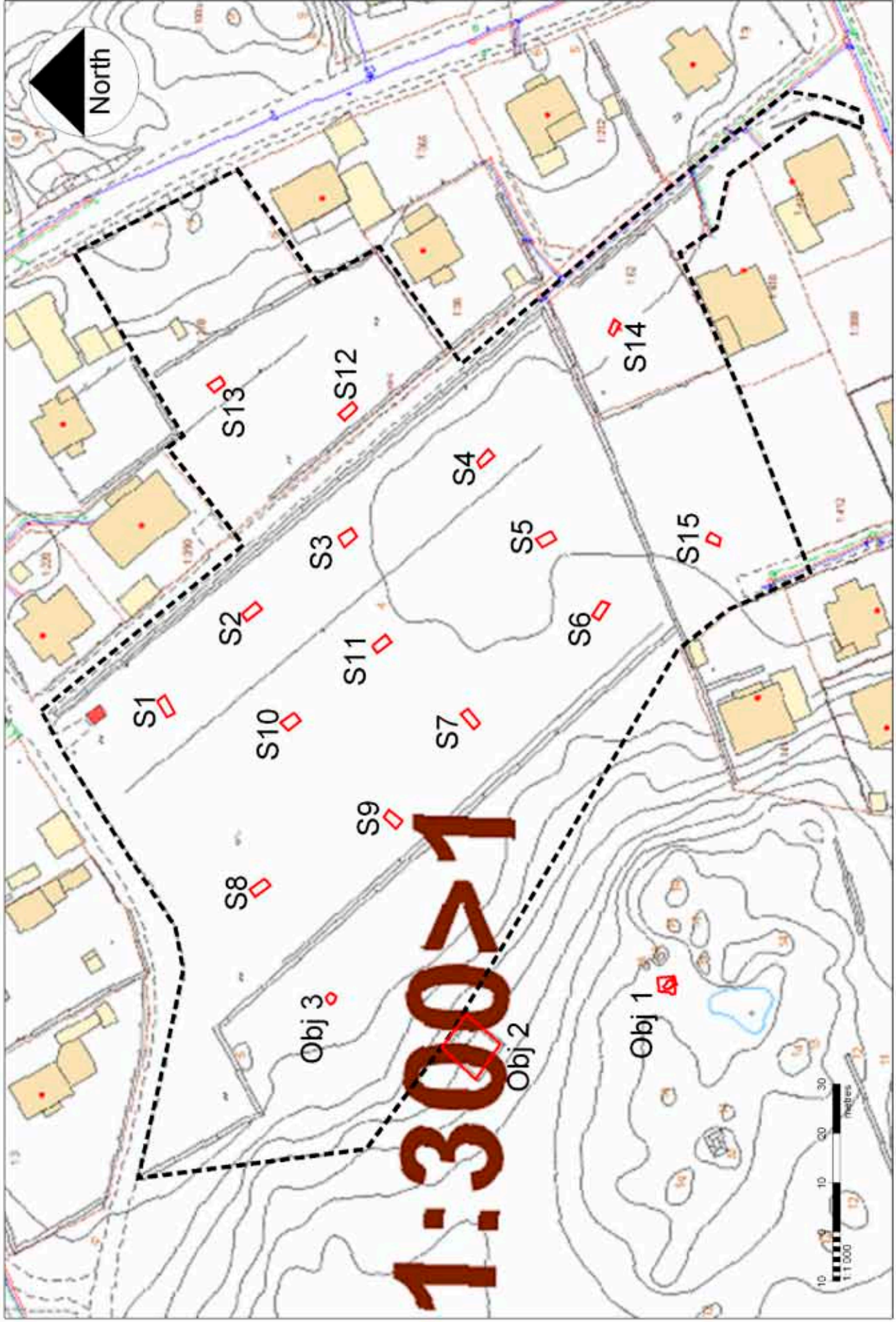

Illustration 2. Karta över undersökningsområdet med övriga kulturhistoriska lämningar och schakt markerade. Skala 1:1.000.

Syfte

Den frivilliga utredningen syftade till att klargöra huruvida tidigare okända fornlämningar återfanns inom planområdet. Lämningarnas fornlämningsstatus skulle även bedömas.

Metod

Inledningsvis inventerades området till fots. Därefter upptogs 15 schakt med grävmaskin. Fynd insamlades utifrån iakttagen lagerföljd och kontext. Flintmaterialet sorterades med stöd av Sorteringsschema för flinta, *Andersson et al. 1978*, för att därefter återdepone- ras i respektive grävenhet. Schakt och övriga iakttagelser har mätts in med RTK-GPS. Inga prover för vedartsbestämning och ¹⁴C-datering har insamlats i samband med den frivilliga utredningen.

Utredningsområdet

Utredningsområdet är beläget på östra delen av Hönö och omfattas huvudsakligen av lägre liggande och delvis fuktig ängsmark (cirka 4-5 meter över havet) samt av mindre bergsområden i den östra och västra delen. Området omgärdas i norr, öster och söder av bostadshus med tillhörande tomtmark, *illustration 1 och 2*.

Inom utredningsområdet återfinns inga kända fornlämningar, men cirka 100 meter öst- erut återfinns en skålgropslokal (Öckerö 6), *illustration 3*. Denna utgörs av ett block med 55 skålgropar, *Riksantikvarieämbetet 2011*.

Tidigare undersökningar

Inga arkeologiska undersökningar har genomförts inom utredningsområdet före den aktuella utredningen.

Utredningsresultat

Vid den inledande inventeringen registrerades två historiska husgrunder (Objekt 1 och 2) samt en brunn (Objekt 3), *illustration 2 samt bilaga 1*.

Objekt 1 är belägen cirka 30 meter utanför det aktuella utredningsområdet. Husgrunden är cirka 3,0 x 3,8 meter stor och kallmurad med 2-3 lager sten. Stenmaterialet varierade i storlek mellan 0,3 x 0,4 till 0,5 x 0,8 meter.

Stengrunden är delvis raserad, både utåt och inåt. I nordvästra hörnet är husgrunden uppbyggd mot ett stort naturligt block. Grunden är belägen i en svacka nära toppen av ett mindre berg och är bevuxen med tre aspar.

Objekt 2 utgörs av en kvadratisk husgrund, cirka 8,0 x 9,0 meter stor. Stengrunden är uppbyggd i upp till tre lager av block som varierar i storlek mellan 0,2 x 0,3 och 0,3 x 1,2 meter. Muren är uppbyggd som skalmur, med en tjocklek om cirka 0,9-1,0 meter och är som högst bevarad upp till cirka 1,3 meter. Husgrunden är kallmurad med kvaderstenar. En möjlig dörröppning återfinns i den södra väggens västra sida. Dessutom återfinns en mindre utbyggnad i öster, *se illustrationen på omslaget*. Husgrunden är belägen i en östsluttning av ett mindre berg.

Objekt 3 består av en delvis stensatt brunn som är oval till formen och 1,6 x 1,9 meter stor. Brunnen är delvis igenfylld. Objekt 3 är belägen cirka 25 meter nordost om Objekt 2 och har möjligen ett samband med denna.

Efter avslutad inventering upptogs 15 schakt med grävmaskin (S1-15), *illustration 2*. Inga anläggningar påträffades i grävenheterna, men en mindre mängd slagen flinta framkom. Av de påträffade flintorna kan endast fem med säkerhet sägas vara slagna. Dessa fördelar sig på fyra skilda schakt (S3, 4, 8 och 10) varav tre schakt hade fynd i ostörda kontexter (S3, 8 och 10).

Fynd

Under utredningen påträffades ett fyndmaterial bestående av fem avslag, nio splitter, tre bitar övrig flinta, samt recent material i form av porslin, tegel, järnsprot och glas. Flintmaterialet är till sin karaktär mycket anonymt och kan inte närmare dateras. Flintmaterialet har sorterats med stöd av Sorteringsschema för flinta, *Andersson et al. 1978*. Efter sortering återdeponeerades fyndmaterialet i respektive grävenhet.

Analysresultat

Inga analyser har genomförts i samband med den arkeologiska utredningen.

Illustration 3. Skålgropslokalen Öckerö 6.

Tolkning

Fyndmaterialet som påträffades inom utredningsområdet är anonymt till sin karaktär och medger ingen närmare datering. Utifrån den låga höjden inom utredningsområdet (cirka 4-5 meter över havet) bör de spridda flintorna vara av sen datering alternativt hittransporterade från högre liggande områden.

Husgrunderna (Objekt 1 och 2) samt brunnen (Objekt 3) har inte kunnat återfinnas i äldre kartmaterial. Enligt kartan över laga skifte från 1842 används marken för ängs- och betesmark. På grund av långdragna diskussioner kring servitutsrätt längs med vattnet kommer man emellertid inte till fastställelse förrän 1924. På den ekonomiska kartan återfinns

en fastighet (Heden 1:4) i området där Objekt 2 och 3 är beläget men ingen byggnad. En eventuell bebyggelse kan ha funnits här mellan 1842-1934 men troligast efter 1924 då eventuella marktvister var lösta, *Lantmäterimyndigheternas arkiv 1924, Rikets allmänna kartverks arkiv 1934.*

Antikvarisk bedömning

Fynden av flinta bör betraktas som fyndplatser (övriga kulturhistoriska lämningar) och inga vidare åtgärder rekommenderas för dessa inför kommande exploatering. Även de tre påträffade lämningarna (Objekt 1-3) utgör övriga kulturhistoriska lämningar men utgör inga särskilda hinder inför den kommande byggnationen.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina; Rex Svensson, Karin; Wigforss, Johan 1978 Sorteringsschema för flinta. *Fyndrapporter 1978*. Göteborgs Arkeologiska Museum

Digitala källor

Riksantikvarieämbetet 2011 www.fmis.raa.se
Lantmäterimyndigheternas arkiv 1924 Laga skifte 14-ÖCK-20
Rikets allmänna kartverks arkiv 1934 Ekonomiska kartan Öckerö J131-9S0

Bilaga 1. Schakt och objekt

S1 (1,9 x 3,6 m)

0-25 Grusig matjord

25-28 Ljusbrunt grus

Fynd: Porslin, ben, samt en bit övrig flinta (L1)

Kommentar: Korsas av recent dike i NNV-SSO

S2 (1,9 x 3,7 m)

0-30 Matjord

30-35 Ljusbrunt grus

Fynd: Porslin (L1)

S3 (2,0 x 3,5 m)

0-30 Matjord

30-40 Ljusbrunt grus

Fynd: 1 avslag, 1 splitter (L2)

S4 (1,8 x 3,7 m)

0-32 Matjord

32-43 Ljusbrunt grus

Fynd: 1 avslag (L1)

S5 (2,0 x 3,6 m)

0-12 Matjord

12-30 Ljusbrunt grus

Fynd: 1 eventuellt splitter (L1)

S6 (1,9 x 3,5 m)

0-22 Matjord

22-30 Ljusbrun sand

Inga fynd

S7 (1,9 x 3,8 m)

0-28 Matjord

28-35 Ljusbrun sand

Fynd: 2 splitter, 2 bitar övrig flinta (L2)

S8 (1,9 x 3,9 m)

0-20 Matjord

20-25 Ljusbrun sand

Fynd: 2 avslag, 2 splitter (L2)

S9 (1,9 x 3,6 m)

0-20 Matjord

20-23 Ljusbrun sand

Fynd: 15 cm lång järnspik (L1)

S10 (2,0 x 3,9 m)
0-23 Matjord
23-30 Ljusbrunt grus
Fynd: 1 avslag (L2)

S11 (1,9 x 3,4 m)
0-22 Matjord
22-30 Ljusbrunt grus
Fynd: 3 splitter (L1)

S12 (1,9 x 3,8 m)
0-30 Matjord
30-35 Ljusbrunt grus
Fynd: Tegel (L1)

S13 (1,9 x 3,6 m)
0-30 Matjord
30-38 Brunt grus
Fynd: Tegel, porslin, järnskrot (i störning)
Kommentar: Störning med recenta fynd löper diagonalt över schaktet

S14 (1,2 x 3,0 m)
0-65 Störda massor med tegel, järnskrot och glas
65-75 Ljusbrunt grus
Fynd: Endast recenta fynd i de påförda massorna (L1)

S15 (1,8 x 2,5 m)
0-57 Matjord och sprängsten
57-63 Ljusbrun sand
Inga fynd

Objekt 1

Stengrund, kallmurad i minst 2-3 lager sten om cirka 0,3 x 0,4 till 0,5 x 0,8 meter stora. Grunden är lätt kvadratisk och ihopfallen både inåt och utåt. Husgrundens storlek är cirka 3,0 x 3,8 m. I nordvästra hörnet har husgrunden byggts mot ett naturligt stort block. Grunden ligger i en svacka nära toppen av ett mindre berg. Tätt inpå grunden finns två större flyttblock, samt en naturlig grubba med vattenspegel. Grunden är bevuxen med tre aspar.

Objekt 2

Kvadratisk husgrund, cirka 8,0 x 9,0 m stor. Uppbyggd i upp till tre lager av block som varierar i storlek mellan 0,2 x 0,3 och 0,3 x 1,2 m. Muren är uppbyggd som skalmur, tjocklek cirka 0,9-1,0 m, som högst bevarad upp till cirka 1,3 m. Kallmurad med kvaderstenar. Möjlig dörröppning i den södra väggens västra sida. Utbyggnad i öster. Belägen i ostsluttning av ett mindre berg.

Objekt 3

Brunn, delvis stensatt. Oval, 1,6 x 1,9 m. Delvis igenfylld. Belägen nordost om objekt 2.

